CEZADAN KORUNMA · 19 KASIM 2026

30.000 TL üstü ödemeyi elden yaparsanız: 120 bin TL'lik alımda ceza ne kadar?

Aytaç Yavuzel · Yavuzel Mali Müşavirlik

Fatura tutarı 30.000 TL'yi aşan her tahsilat ve ödeme banka, ödeme kuruluşu ya da PTT üzerinden yapılmalı. 120.000 TL'lik alımda 2026'da kesilebilecek cezayı ve ödeyenin 5 iş günü içinde bildirimle cezadan nasıl kurtulacağını rakamlarla anlatıyorum.

Kısaca: Bir işlemin tutarı 30.000 TL'yi aşıyorsa parayı banka, ödeme kuruluşu ya da PTT üzerinden ödemeniz ve tahsil etmeniz gerekir. Bu kurala uymazsanız 2026'da işlem tutarının %10'u kadar özel usulsüzlük cezası kesilir. Bu cezanın bir alt sınırı da var: işletme defteri tutan esnafta 17.000 TL, bilanço esasına tabi işletmelerde 35.000 TL. Ceza, kurala uymayan iki tarafa ayrı ayrı ve her işlem için ayrı kesilir. Tek istisna şu: Elden ödeme yapan taraf, durumu ödemeden sonraki 5 iş günü içinde kendiliğinden vergi dairesine bildirirse ona bu ceza kesilmez. Bildirim yapılmazsa 120.000 TL'lik malı elden ödeyen bir esnafla tedarikçisi, örnek hesapta toplam 34.000 TL ceza öder.

Müşterilerimizden en çok duyduğum söz şu: "Faturası kesildi, kaydı tam, ödemeyi nakit yaptıysam ne olur?" Burada sorun belgenin olmaması değil, ödemenin bankada iz bırakmamasıdır. İdare, ödemenin kayıt dışına kaymaması için parayı da bankada görmek istiyor.

Kural kimleri, hangi işlemleri kapsıyor?

Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 257. maddesi, Bakanlığa tahsilat ve ödemelerin bankadan yapılmasını zorunlu tutma yetkisi verir. Bu yetkiye dayanan 320 ve 459 Sıra No.lu VUK Genel Tebliğlerine göre kuralın ana hatları şöyle:

- Kapsam: Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar (işletme defteri ya da bilanço esasına göre defter tutanlar), serbest meslek erbabı, basit usulde vergilendirilenler ve defter tutan çiftçiler. Bunlar kendi aralarında işlem yaptıklarında da, vergi mükellefi olmayan kişilerle işlem yaptıklarında da kural geçerlidir.
- Sınır: Tahsil edilen ya da ödenen tutar 30.000 TL'yi aşıyorsa ödeme bankadan yapılmalıdır. "Tevsik" bu zorunluluğun adıdır ve ödemenin banka, ödeme kuruluşu ya da PTT'nin düzenlediği belgeyle (dekont, hesap özeti, kart slibi) kanıtlanması anlamına gelir.
- Hangi işlemler: Mal alım satımı, hizmet bedeli, avans ve kapora ödemeleri. İşletmenin ortaklarıyla yaptığı para hareketleri de bu kapsama girer.
- İşyeri kirası: Tutar ne olursa olsun banka ya da PTT üzerinden ödenmelidir. 30.000 TL sınırı işyeri kirasında aranmaz.

- Kapsam dışı: Vergi mükellefi olmayan iki kişinin kendi arasındaki işlemleri bu zorunluluğa girmez.

Kart ile ödeme, havale/EFT ve lisanslı ödeme kuruluşları üzerinden yapılan ödemeler tevsik için geçerlidir. Kural dışı kalan tek yol elden nakittir.

Ceza nasıl hesaplanır? Oran ve alt sınır

Ceza, VUK mükerrer 355. maddedeki özel usulsüzlük cezasıdır. Özel usulsüzlük cezası, vergi kaybı olmasa bile belirli bir ödevin yerine getirilmemesi nedeniyle kesilen cezadır. 2 Ağustos 2024'ten bu yana oran %5 değil %10'dur. Hesaplanan tutar aşağıdaki alt sınırlardan düşük çıkarsa alt sınır uygulanır.

Mükellef grubu	Oran	2026 asgari ceza (işlem başına)
Birinci sınıf tüccar (bilanço esası) ve serbest meslek erbabı	%10	35.000 TL
İkinci sınıf tüccar (işletme defteri), basit usul, defter tutan çiftçi	%10	17.000 TL
Bunların dışında kalanlar	%10	8.700 TL

Bir takvim yılında bu nedenle kesilecek cezaların toplamı 2026'da 35.000.000 TL'yi geçemez. Bu tutarlar, 588 Sıra No.lu VUK Genel Tebliği ile 1 Ocak 2026'dan itibaren geçerlidir.

Alt sınır, küçük tutarlarda hesabı tamamen değiştirir. 120.000 TL'nin %10'u 12.000 TL eder. Ama işletme defteri tutan bir esnafa 12.000 TL değil, alt sınır olan 17.000 TL kesilir.

Örnek: 120.000 TL'lik mal elden ödendi

Varsayımlar: Alıcı esnaf işletme defteri tutuyor (ikinci sınıf). Satıcı tedarikçi de işletme defteri tutuyor. Fatura KDV dahil 120.000 TL ve bedel tek seferde elden ödendi. Alıcı, ödemeyi vergi dairesine bildirmedi.

1. Oransal ceza: 120.000 × %10 = 12.000 TL
2. İkinci sınıf için 2026 alt sınırı: 17.000 TL
3. Hangisi büyükse o uygulanır: 17.000 TL
4. Bildirim yapılmadığı için ceza alıcıya ve satıcıya ayrı ayrı kesilir: 17.000 + 17.000 = 34.000 TL

Alıcı, elden ödemeyi takip eden 5 iş günü içinde kendiliğinden vergi dairesine bildirseydi tablo değişirdi: Alıcıya ceza kesilmez (0 TL), satıcıya 17.000 TL kesilir, toplam 17.000 TL olur. Bu imkân yalnız ödemeyi yapan taraf içindir; parayı elden tahsil eden tarafın cezası devam eder.

Tedarikçi bilanço esasına göre defter tutuyorsa onun cezası 35.000 TL olur. O durumda bildirim yapılmazsa iki tarafın toplam cezası 17.000 + 35.000 = 52.000 TL'ye çıkar.

Ceza her işlem için ayrı kesilir. Aynı esnaf yıl içinde üç ayrı alımı (üç ayrı fatura, her biri 120.000 TL) elden öder ve hiçbirini bildirmezse:

	İşlem sayısı	İşlem başına ceza	Toplam
Alıcı esnaf	3	17.000 TL	51.000 TL
Satıcı tedarikçi	3	17.000 TL	51.000 TL
İki taraf toplam			**102.000 TL**

Tutar büyüdükçe oran öne geçer. 400.000 TL'lik bir alım elden ödenirse 400.000 × %10 = 40.000 TL olur. Bu tutar 17.000 TL'lik alt sınırdan yüksek olduğu için ceza her taraf için 40.000 TL'dir; bildirim yapılmazsa iki taraf toplamı 80.000 TL eder.

Taksitlere bölmek neden kurtarmaz?

Sık gördüğüm bir yanılgı şu: "120.000 TL'yi dört kez 30.000 TL olarak elden öderim, hiçbiri sınırı aşmaz." Bu doğru değil. Sınıra bakılırken tek tek ödemelere değil, işlemin, yani faturanın tutarına bakılır. İşlem tutarı 30.000 TL'yi aşıyorsa o işleme ait bütün parça ödemelerin de bankadan yapılması gerekir.

	Elden tek ödeme	Elden 4 × 30.000 TL
İşlem (fatura) tutarı	120.000 TL	120.000 TL
30.000 TL sınırı aşıldı mı?	Evet	Evet
Cezaya esas tutar	120.000 TL	120.000 TL
Alıcıya ceza (ikinci sınıf, bildirim yoksa)	17.000 TL	17.000 TL

Faturayı 30.000 TL'nin altında kalacak şekilde parçalara bölmek de çözüm değildir. Gerçekte tek olan bir satışı birden çok küçük faturaya bölmek, incelemede belgenin gerçeği yansıtmadığı sonucuna götürebilir. Bu da çok daha ağır sonuçlar doğurur. Böyle bir yol önermiyorum.

Elden ödediyseniz: 5 iş günü içinde bildirin

Ödemeyi elden yaptınız ve sonradan fark ettiniz. Burada kanunun tanıdığı yasal bir hak var: Tevsik zorunluluğuna aykırı ödeme yapan kişi, durumu ödemeyi takip eden 5 iş günü içinde kendiliğinden vergi dairesine bildirirse, ödeyen olarak ona bu fıkra uyarınca özel usulsüzlük cezası kesilmez. Bu hüküm, 7524 sayılı Kanunla mükerrer 355. maddeye eklendi.

Dikkat edilecek üç nokta:

- Süre kısa: Gün sayımı ödemeden sonraki ilk iş gününden başlar; 5 iş günü geçtikten sonra yapılan bildirim bu korumayı sağlamaz.

- Kendiliğinden olmalı: Bildirim, idare durumu tespit etmeden önce yapılmalıdır.
- Yalnız ödeyeni korur: Parayı elden alan tarafa ceza yine kesilir. Bu yüzden siz tahsil eden taraftaysanız bu yol sizi kurtarmaz; elden para almamak tek güvenli yoldur.

Bu bir kurtarma yoludur, alışkanlık hâline getirilecek bir yöntem değildir. Her bildirim, karşı tarafınızın cezalandırılması anlamına da gelir ve ticari ilişkinizi etkiler.

Bu cezadan nasıl korunursunuz?

Benim önerim, işletmeye birkaç sabit alışkanlık kazandırmanız:

- Fatura 30.000 TL'yi geçiyorsa nakit yok. Kuralı tedarikçiye ve ustaya baştan söyleyin. Usta "elden olsun" derse, bildirim yapılmadığı sürece cezayı ikiniz de ödersiniz.
- Elden ödeme olduysa 5 iş gününü kaçırmayın. Ödeyen tarafsanız durumu bu süre içinde vergi dairesine bildirin.
- İşyeri kirasını tutarı ne olursa olsun bankadan ödeyin. Kira gelirinin vergilendirilmesini merak ediyorsanız kira geliri notuna bakabilirsiniz.
- Dekont açıklamasını doldurun. Fatura numarasını ve karşı tarafın unvanını yazın. Dekontun hangi işleme ait olduğu belli olmazsa tevsik zayıflar.
- Parayı karşı tarafın kendi hesabına gönderin. Ödemeyi şirket adına açılmış hesaba ya da şahıs işletmesinin sahibinin hesabına yapın. Başkasının hesabına yapılan ödeme ayrıca sorun doğurur.
- Nakit tahsilatta da aynı kural geçerli. Müşteriniz 50.000 TL'yi elden getirdiyse işlem sizin açınızdan da kurala aykırıdır. Kart, havale ya da ödeme kuruluşu üzerinden tahsil edin.
- Ortağın şirkete koyduğu ve şirketten çektiği parayı da bankadan yürütün. Ortak cari hesabı konusunda adat faizi notu da işinize yarar.

Ceza kesildiyse dava açmadan ödeme ya da uzlaşma yoluyla tutarı azaltma imkânları vardır. Ama asıl kazanç, cezayı hiç almamaktır. Diğer sık cezalar için en sık kesilen vergi cezaları notuna göz atabilirsiniz.

Hesap ortada: 120.000 TL'lik bir alımı elden ödemek, bildirim yapmazsanız size 17.000 TL'ye, tedarikçinize de en az 17.000 TL'ye mal olabilir. Bir havalenin maliyeti bunun yanında çok küçüktür.

Dayanaklar

213 sayılı Vergi Usul Kanunu mükerrer md. 257

213 sayılı Vergi Usul Kanunu mükerrer md. 355

7524 sayılı Kanun md. 13 (RG 02.08.2024, 32620)

320 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği

459 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (değişiklikleriyle)

268 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği

588 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (RG 31.12.2025, 33124 5. mükerrer)

GİB, Kira Geliri Elde Eden Mükellefler İçin Vergi Rehberi 2026

GİB, Belirli Tutarın (30 Bin) Üzerindeki Tahsilat ve Ödemelerde Tevsik Zorunluluğu rehberi

Bu yazı genel bilgilendirme amaçlıdır; somut durumunuz için mesleki değerlendirme yerine geçmez.